

EL DIA DEL JUJICI

conte de pere calders

AIXÍ que el jutge va haver dictat la sentència de mort, el reu va alçar un braç solemnement i digué:

—Protesto!

La sala es remogué, desconcertada, fins que el jutge, amb energia i propietat, aclarí:

—Vostè calli. Això ja està dat i beneït. Acta est fabula. Tots tenim feina i hem d'enllestir.

A desgrat d'aquestes paraules, el defensor va veure la possibilitat de demostrar que no era tan dolent com semblava fins aleshores, i saltà novament a la lliça:

—Senyor jutge, aquest home és pràcticament un moribund i la nostra obligació és escoltar la poca veu que li queda...

Aquí, l'advocat s'arreglà tota la figura, com feia sempre que anava a rematar l'oratória, i prosseguí:

—...Em permeto de recordar que les grans civilitzacions han aviciat sempre els moribunds. A Grècia no els deixaven tocar de peus a terra, i si de Roma passem a l'Orient...

El jutge el va interrompre, i en picar a la taula es va torçar un dit, la qual cosa l'enfuri:

—Ha estat pronunciada sentència, dic jo. Tothom ha tingut ocasió de dir-hi la seva i a partir d'ara, tot al més, desvariarem a compte de l'erari.

Però era una d'aquelles èpoques en les quals la llibertat va de puja, i, d'altra banda, tots els membres del jurat calcularen mentalment que era massa tard per a anar al cinema massa d'hora per a tornar a casa. Així que quedava temps... Un d'ells va apoderar-se del torn i digué:

—Aquest home —assenyalà el condemnat—, té el dret d'opinar més. Potser no figura en cap llei escrita, però no li podem escatimar.

—Gràcies —respongué l'acusat.

El qual, posant-se la mà al pit, declarà:

—Senyores i senyors: jo sóc objectador de consciència. Sóc enemic de la pena de mort i només faltaria que em fessin passar per l'adreçador del patíbul. Que se'm destini a serveis auxiliars!

—I ara! —cridà el jutge—. Quina barra! Guàrdies!

Els policies s'avançaren, però el reu els va aturar:

—Quiets, genissers, quiets!

Al fiscal, que era primera escopeta, va entrar-li de sobte la por de perdre la peça. Bellugà els braços, va demanar la paraula, i, sagnat-se amb salut, va prendre-la sense esperar que la hi donessin:

—I l'altre mort? preguntà dramàticament—. Què en farem?

El jutge no hi queia.

—Quin altre mort? —va interrogar, amb una cara plena d'estupor.

—La víctima —va respondre el fiscal—. Si ens hem reunit aquí és per culpa d'un cadàver previ.

L'acusat s'adonà de la direcció del tret i volgué aturar la maniobra:

—Una cosa és matar algú i l'altra que se't quedi als dits. Ja he explicat una colla de vegades que jo només volia estabornir el comerciant. Si era la seva hora (cosa d'ell) o bé anava mal alimentat, no són pegues que s'hagin de carregar al primer que tingui la desgràcia de topar-hi. Consta en acta que vaig fer-li la respiració artificial i va ser com allò que diuen els cirurgians: l'operació fou un èxit, però va fallar-li el cor.

—El cor aguantava bé fins que vós vau fer-li entrada —digué el fiscal, dolgudament.

L'home sabia que la societat l'acceptava amb prou feines i que els acusadors són antipàtics. Això li donava un complex de culpabilitat, que és una cosa terrible per a un fiscal; així que, tot abaixant els ulls i endolcint la veu, afegí:

—Ja no ens podem desdir, ara. El senyor jutge em donarà la raó: «Hem de fallar i fallem...» En aquesta sala, senyores i senyors, la justícia mana.

Es va produir una de les pauses que donen una aura de misteri a les reunions humanes. El fiscal anava a esternudar, però va aguantar-se, i el defensor es va treure les ulleres maquinalment i se les tornà a posar, sense mirar-se-les.

—Com quedem? —preguntà el reu, que potser era el més interessat de l'assemblea.

Feia estona que el secretari estava inquiet a la cadira. Volia intervenir en el debat, però assegurant l'efecte, i no sabia per on atacar. Finalment, va dir:

—Entec que va de suposició, si m'ho permeten. Com que això dels serveis auxiliars no és propi del braç jurídic, se m'acut de preguntar a l'acusat quina altra cosa li semblaria bé.

—Una multa! —cridà el reu, ple d'illusió—. Que em baldin amb una multa i fora!

Però va reflexionar de seguida, perquè se li va ocórrer que valia la pena de provar de salvar-ho tot. Prosseguí:

—Ara, el que em dol més és que em renyin. Una bona amonestació m'escamentaria de veres. La meua mare, pobre santa, ho deia sempre: «Aquest noi s'estima més una bufetada que no pas una filípica». De manera que ho podríem deixar en sermó del jutge, i, si tan ofesa està la societat, que hi caigui la bufetada. Puc assegurar que no em quedarien ganes de tornar-hi!

Al fons de la sala, una velleta va aplaudir frenèticament i van haver-la d'assistir, perquè amb l'excitació s'enuegà i s'ofegava. El reu es va esverar. «La gent ja no aguanta com abans —re-

mugava—. I després, ve que cada difunt deixa els neulers parats, a veure qui se'ls carrega!» Quan la dama reprengué el bleix, el condemnat demostrà la blanesa dels seus sentiments amb un sospir de satisfacció. Com que hi havia revoltim a la sala, volgué posar-hi ordre.

—Centrem-nos —va dir—. No ens posem nerviosos. Ara que hi som, fem-ho bé. Quina necessitat tenim d'acabar renyits i disgustats? Quin mal hi ha que tots conservem un bon record d'aquesta sessió memorable?

En realitat, l'home s'havia fet simpàtic als magistrats, al jurat i al públic. De debò, ja no li volien cap mal. Però la paraula és la paraula i la llei té fama de tossuda. D'això, tots en feien un punt, i no volien tornar enrera. El condemnat va llegir-ho a la mirada de tothom —fins en la de l'advocat defensor— i va comprendre que la seva situació era desesperada.

—Bé, doncs —declamà—: mateu-me! Però ja que som tan escrupolosos ¿se'm respectaran les darreres voluntats o tirem al dret?

—Home —respongué el jutge—: som europeus i cristians. La petició i la frase finals no es neguen a ningú!

—Doncs, jo vull...

—Ep, no, ara no! —el va interrompre el jutge—. Això ha de ser al peu del cadafal!

—Sí, eh? Quan ja no tingui humor per a res, oi? Per això ens queden aquests testaments tan tristos... Jo reclamo el dret d'expressar ara el meu darrer desig, quan hi ha presents tots els qui han contribuït a la meua perdició.

Va haver-hi un moviment de conformitat, gairebé unànime, i fins el tribunal semblava propens a sospesar-ho. El reu estossejà per a aclarir-se la veu, s'agafà fortament a la barana de l'estrada i va dir:

—Demano que el senyor jutge m'escanyi amb les seves pròpies mans. Així sabrà el pa que s'hi dona!

La idea fou acollida amb expectació. El fiscal va manar a un uixer que telefonés a casa seva que no passessin ànsia, que hi aniria tard a sopar, i va sentir-se un remoreig general a la sala; la gent s'acomodava als seients, per no perdre's res.

El jutge es va ofuscar. No era propi del seu caràcter, ja que era calmer i ponderat, però ningú no pot respondre d'una obnubilació momentània. S'abalançà sobre el pres i va començar a torçar-li el coll, amb totes les seves forces.

—Donem-li gust! —deia amb les dents serrades—. Vol requisits, el sibirita!

La cara de l'ajusticiat s'anava tornant moradencia i a la sala hi senyorejava un silenci tan intens, que a una dama va caure-li una agulla de ganxo i va semblar que tot el terra retronysia.

TERTÚLIA LITERÀRIA

LA POESIA DE PALAU FABRE

Al Club d'Amics de la U.N.E.S.C.O., dissabte passat, Josep Palau Fabre presentà una antologia de la seva obra poètica, esqueixada i sincera, intel·lectual i sensible, en la qual el poeta es defineix a cada vers:

«No sóc meitat, sinó ferida:
un tros de carn tempestejat»

HUMOR AL «SKETCH» I A LA CANÇÓ

—L'humor— diu Josep Maria Espinàs— és molt important a l'hora de fer popular i humana una llengua...

L'afirmació no és un fet aïllat: enllaça directament amb un concurs que l'escriptor organitza des de «La Cova del Drac».

Hi ha premis per al millor «sketch» còmic i per a la millor cançó d'humor: es tracta, per tant, de dos certàmens en un.

—En Burrull— continua explicant— serà el músic del jurat de les cançons... Altres membres seran en Jordi Sarsanedas i la Maria Aurèlia Capmany.

«ALT CAMP»

Hi entreu i, tot seguit, la veu d'en Raimon us diu que no heu entrat en un lloc qualsevol. Mireu, parlevi i cerqueu, i aneu comprenent que no aneu errats de comptes...

—Som bons amics de l'Alberti, però no depenem d'ell... A l'origen, malgrat que nosaltres ja existíem, ens donà una bona empenta l'Espanya..., però ara anem fent sols...

—I bé!

Alt Camp és el nom d'una de les nostres comarques, però és, també, el d'una llibreria establerta, precisament, a la seva capital: Valls. Si hi aneu, veureu que és una llibreria diferent..., malgrat que, ara, sortosament, no és pas ja l'única.

PETICIONS BASQUES

Mentre esperem el text de la instància adreçada al Ministeri d'Educació i Ciència per l'Institut d'Estudis Catalans i les Acadèmies barcelonines, podem meditar sobre el que, en un document semblant, demanà l'Acadèmia de la Llengua Basca per a les províncies de Biscaia, Guipúscoa, Àlaba i Navarra, és a dir, per a les divisions administratives de l'Estat espanyol on la llengua basca és la vernàcula. Les peticions són:

—Cursos de lectura i escriptura en Escoles Nacionals

—Exàmens voluntaris a l'ensenyament primari i mitjà

—Creació d'escoles-pilot d'ensenyament bilingüe

—Creació de filials d'Institut d'ensenyament bilingüe

—Creació de cursos graduats a les Escoles Normals

—Cursos voluntaris als centres d'ensenyament superior

—Assignació al pressupost del Ministeri a favor de l'Acadèmia

No és pas massa...

«ART VIU» A MANRESA

Fins diumenge, exposa al Cercle Artístic de Manresa Josep Grau Garriga. Gràcies al grup «Art Viu», la capital del Bages és un fogar d'inquietuds artístiques que ahir es concretaren a Pentorn de Tàpies o Subirachs i avui representa Grau Garriga.

El grup, en presentar l'artista, diu que és «un dels homes joves més grans de casa nostra», i Arnau Puig escriu, sobre l'elecció feta per «Art Viu», que «els nostres joves fan passos cap endavant amb una consciència gairebé sense errors».

El més important de tot, però, és que l'art i les seves inquietuds arribin a les comarques: «Art Viu» fa una gran tasca.

LA PLAÇA DE LA LLANA, UNA ALTRA VEGADA

Ha estat convocats una altra vegada els Jocs Florals de la Plaça de la Llana. La gaia festa, enguany, serà celebrada el dia 21 de maig, i el termini d'admissió d'originals acabarà el 15 anterior.

Torna, doncs, la crida poètica llançada des d'un racó de la Barcelona vella... i torna, també, una altra vegada, aquella estranya limitació que fa que a l'englantina hom només pugui aspirar-hi escrivint en castellà!

PEDROLO, AL PREMI «BIBLIOTECA BREVE»

El dia primer del mes, fou adjudicat el premi «Biblioteca Breve». Dues obres escrites en català destacaren entre les finalistes. La que arribà més endavant fou «Unes mans plenes de sol» de Manuel de Pedrolo. La novel·la, centrada a l'entorn de Niel, un orfe recollit per uns parents, supera aquest personatge individual per a descriure una situació col·lectiva de pagesos i petits comerciants

LA DE L'ARIMANY, TAMBÉ!

—Es possible que surti pel Dia del Llibre— diu Miquel Arimany sobre la seva biografia de Rafael Tasis.

El biògraf, al darrer número de la revista «Llibreria», acaba de publicar un article titulat «Rafael Tasis, llibreter», on glossa aquesta faceta de l'escriptor desaparegut...

—És— explica— l'esbós d'un capítol de la biografia.

Sembla que el llibre serà força diferent del que ha escrit Josep Maria Poble: és lògic que cada autor hagi insistit en els trets que més el preocupen o que coneix millor. L'Arimany parla i no acaba...

—He tingut dues entrevistes importants, per exemple: l'una amb Ferran Cuito, decisiva per a conèixer els anys d'Acció Catalana i molts de l'exili; una altra amb Joan Vives, imprescindible per a conèixer la mort, puix que és sabut que és la persona que el va veure morir...

L'anècdota es corprenedora, i val la pena de reproduir-la. Quan Tasis marxà a París, Joan Cendrós encomanà a Joan Vives que l'atengués...

—El deixo a les vostres mans— li digué.

Uns dies després, Joan Vives trucà a Cendrós i li digué:

—Tant he fet el que em vau encomanar que el tingúes a les meves mans, que hi acaba de morir...

UNA HISTÒRIA DE CATALUNYA PER A TOTHOM

El doctor Ferran Soldevila es troba recuperant-se d'una lleugera intervenció quirúrgica. Malgrat aquest contratemps ha volgut realitzar personalment la darrera revisió de les proves d'impremta de la seva obra «Història de Catalunya il·lustrada», en la qual l'origen i les vicissituds dels països de llengua catalana són narrats en forma clara i amena, en l'estil alhora rigorós i suggestiu que caracteritza aquest historiador doblat de poeta.

El doctor Soldevila ens ha dit que estava francament entusiasmat amb les il·lustracions que acompanyen el llibre i que són obra del gran escultor Josep Granyer, el qual, a més a més és un dibuixant formidable que no defuig cap problema i resol els temes amb un ofici perfecte i un gran sentit de la composició, cosa que ara no s'estila pas gaire.

Universitat Autònoma de Catalunya
Biblioteca 1965-1966-1967

Diumenge fou proclamat el resultat del certamen poètic «Amadeu Oller» d'enguany. Com avançarem als nostres lectors, fou declarat desert.

L'edició que, des de la seva creació, acompanya aquest acte, malgrat la manca de guanyadors, també feu acte de presència en aquesta edició: el volum «Antologia 1965-1966-1967» recull trenta-nou poemes de vint-i-sis poetes que han concursat en els tres anys. El volum queda valorat per un pròleg de Joan Colomines i extensa informació sobre poesia des de 1939 ençà.

Recordem que el jurat—un jurat veritablement notable— estava format per Joan Oliver, Joan Triadó, Ramon Fuster, Alfons Romeu i Joan Colomines.

REPRESA D'«ISARD»

Finalment, ha arribat la tan esperada represa de la col·lecció «Isard». El volum que inicia la nova etapa, que no és nova etapa, sinó simple continuació de la seva única, amb un gran parentesi al bell mig, és un llibre important: «Retrat de l'artista adolescent» de Joyce, segons versió de Maria Teresa Vernet.

És aquest el volum número 36 de la sèrie, i és indubtable que tots plegats són, comptat i debatut, una bona mostra d'obres representatives de tots els gèneres literaris i de diverses èpoques i cultura.

Josep Maria Boix i Selva, el director de la col·lecció, que tant honora la seva editorial—Vergara—, ofrena amb orgull el nou volum i diu:

—Ara la tenim ressuscitada, però no estaré tranquil fins que la vegi restablerta del tot i portant una vida digna, normal, regular...

TEATRO NUEVO CINERAMA

Vegeu i escolteu Pau Casals interpretar «El cant dels ocells» en la seva residència de San Juan de Puerto Rico!

AVENTURA EN EL ATLANTICO (WINDJAMMER)

LA MÉS EMOCIONANT AVENTURA DEL CINERAMA DE TRIPLE PROYECCION

Autoritzada per a tots els públics